

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра управління імені Олега Балацького

Шифр _____

Наказ ректора про

„До захисту допускається”

затвердження теми завідувач кафедри

_____ І.І. Рекуненко

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

Система місцевого самоврядування в Україні: проблеми та здобутки
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Здобувач вищої освіти гр. Пуз-82с

Опалєва О.О

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

Опалєва О.О.

(підпис)

Науковий керівник Кандидат економічних наук, доцент Опанасюк Ю.В

(підпис)

Суми 2022 рік

АНОТАЦІЯ

Визначено сутність соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад та його оцінки.. Оцінено ефективність стимулювання соціально-економічного розвитку територій. Виявлення закономірності забезпечення соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. Обґрунтовано вплив інструментів бюджетної політики на соціально-економічний розвиток об'єднаних територіальних громад. Та розглянуто на прикладі Тростінецької ОТГ в умовах війни як відроджується громада.

Реферат

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 53 с., зокрема, 6 рисунків, 3 таблиця, список використаних джерел вміщує 3 сторінок.

Мета дослідження полягає в комплексному перспектив розвитку та аналізі стану конституційної моделі місцевого самоврядування в Україні.

Відповідно були вирішені такі завдання-висвітлити правовий статус місцевого самоврядування, його суб'єктів та органів;

-охарактеризувати конституційно-правові основи та організаційно-правові форми місцевого самоврядування в Україні;

-здійснити порівняльний аналіз основних світових моделей місцевого самоврядування;

- окреслити пріоритетні напрямки розвитку місцевого самоврядування в Україні.

-проаналізувати роль місцевого самоврядування в забезпеченні сталого розвитку країни;

Об'єктом дослідження є інститут місцевого самоврядування в Україні так на прикладі Тростянецької громади та ще в умовах війни.

Предметом дослідження є система органів місцевого самоврядування. При написанні роботи використано такі методи: діалектичний, який передбачає неприпустимість одностороннього підходу до явищ, врахування їх суперечливості.

Методологічною основою роботи є діалектичний метод наукового пізнання, фундаментальні положення економічної теорії, системний підхід та теорії управління.

Ключові слова: МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ПРАВОВИЙ СТАТУС, СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Місцеве самоврядування в Україні має досить довгу і драматичну історію. Пройшло довгий шлях розвитку від його появи, перших спроб міського самоврядування середніх віків і часів козацької республіки, до практично повного занепаду після об'єднання України з Росією і знищення гетьманщини, з наступним деяким відновленням прав міських громад на самоуправління в останні роки Російської імперії. Спроба впровадження широких, демократичних основ місцевого самоврядування була зроблена і в часи УНР, проте поразка УНР завершилась повним знищенням будь-якої згадки про міське самоврядування за часів комуністичного режиму.

Фактичне відродження місцевого самоврядування в Україні має початок після обрання депутатів Верховної Ради Української РСР та місцевих Рад народних депутатів в березні 1990 року. Саме тоді ці перші демократичні чи майже демократичні вибори привели в склад депутатського корпусу нових людей, яким була невідома (оскільки вони ніколи не працювали в цій системі) і неприйнятна комуністична система тотального державно-партійного керівництва всім життям України і в першу чергу органами місцевої влади (деякі із депутатів все життя проти неї боролись і терпіли від неї численні утиски).

Вподальшому наша держава с кожним кроком, кожним президентом, дипутатом, старостою до розвитку місцевого врядування. Не всі сприяли ,допомагали, брали участь, а навіть були проти децентралізації. Але на сьогоднішній день ми бачимо дуже багато розвинутих,доглянутих громад. Багато залежить від керівника громади і людей що обирають, бо є і прикрі випадки занепаду громад.

Прикладом успішного місцевого самоврядування і сталого розвитку є Тростянецька ОТГ, яка входить в рейтинг 10-ти успішних громад України.

Резюме

кваліфікаційної роботи бакалавра

спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

групи Пуз-82с

Опалева Олена Олександрівна

Тема роботи. Система місцевого самоврядування в Україні: проблеми та здобутки

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 53 с., зокрема , 6 рисунків, 3 таблиця, список використаних джерел вміщує 3 сторінок.

Мета роботи – дослідження полягає в комплексному аналізі стану та перспектив розвитку конституційної моделі місцевого самоврядування в Україні.

Об'єкт дослідження – є інститут місцевого самоврядування в Україні так на прикладі Тростянецької громади та ще в умовах війни.

Методи дослідження полягає в комплексному аналізі стану та перспектив розвитку конституційної моделі місцевого самоврядування в Україні.

У роботі було використано ретроспективний аналіз, порівняльний і структурний аналіз.

Інформаційна база дослідження: правові та нормативні акти Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, наукові праці провідних вітчизняних і закордонних учених у галузі теорії управління, інтернет-ресурси, результати опитування, одержані безпосередньо автором, навчальні посібники, новини соціальних мереж.

Результати роботи. Основними результатами роботи є аналіз і реалізація розвитку територіальних громад органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації та стані війни.

Ключові слова: МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ПРАВОВИЙ СТАТУС, СТАЛИЙ РОЗВИТОК

ЗМІСТ

ВСТУП	7
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПІДХОДИ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	
1.1.Еволюція розвитку місцевого самоврядування в Україні.....	9
1.2. Сутнісна характеристика територіальної організації місцевого самоврядування.....	14
1.3.Порівняльний аналіз основних світових моделей місцевого самоврядування.....	17
1.4.Роль місцевого самоврядування в забезпеченні сталого розвитку України.....	20
 РОЗДІЛ 2. САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	
2.1. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.....	25
2.2.Основні напрямки розвитку місцевого самоврядування в аспекті становлення конституціоналізму в Україні	28
2.3. Система та функції місцевого самоврядування в Україні.....	31
 РОЗДІЛ 3.ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРОСТЯНЕЦЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	
3.1.Загальна характеристика громади.....	36
3.2.Тростянецька об'єднана територіальна громада курс на сталий розвиток.....	38
3.3. Тростянецька об'єднана територіальна громада в умовах війни.....	42
3.4 Інвестиційний клімат Тростянецької ОТГ і відновлення в умовах війни.....	45
ВИСНОВОК	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розбудови України як правової, соціальної та демократичної держави, розвиток місцевого самоврядування є одним з пріоритетних напрямів державної політики.

Місцеве самоврядування як право територіальної громади здійснювати управління своєю територією, закріплене та гарантоване Конституцією та законами країни є безумовною ознакою дійсної демократії в такій країні. Україна визнає та гарантує місцеве самоврядування, а отже буде громадянське суспільство, демократичну правову державу з верховенством права, пріоритетом прав людини, розподілом влад.

Наука конституційного права в свою чергу покликана вивчати та досліджувати місцеве самоврядування як конституційно правовий інститут, систему місцевого самоврядування, гарантії та механізм реалізації місцевого самоврядування, для пошуку шляхів удосконалення механізмів реалізації та забезпечення даного права територіальної громади, для удосконалення управління територіями та розвитку їх і всієї країни загалом.

Проблема ефективності місцевого самоврядування на сьогодні є однією з найважливіших на сучасному етапі розвитку державності України. Важливим чинником якісного управління є чіткий розподіл компетенції та повноважень між всіма органами державної влади як по горизонталі, так і по вертикалі, а також між органами місцевого та державної влади самоврядування.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі стану та перспектив розвитку конституційної моделі місцевого самоврядування в Україні.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- висвітлити правовий статус місцевого самоврядування, його суб'єктів та органів;
- здійснити порівняльний аналіз основних світових моделей місцевого самоврядування;

-проаналізувати роль місцевого самоврядування в забезпеченні сталого розвитку країни;

-охарактеризувати конституційно-правові основи та організаційно-правові форми місцевого самоврядування в Україні;

- окреслити пріоритетні напрямки розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Об'єктом дослідження є інститут місцевого самоврядування в Україні так на прикладі Тростянецької громади та ще в умовах війни.

Предметом дослідження є система органів місцевого самоврядування. При написанні роботи використано такі методи: діалектичний, який передбачає неприпустимість одностороннього підходу до явищ, врахування їх суперечливості.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПІДХОДИ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

1.1. Еволюція розвитку місцевого самоврядування в Україні

Сьогодні в Україні відбуваються дуже глобальні зміни та перетворення, що стосуються розвитку місцевого самоврядування, що визначено пріоритетним напрямом в державній політиці. Для втілення та побудови в життя оптимальної моделі місцевого самоврядування, слід провести детальний аналіз всього національного історичного досвіду реалізації місцевого самоврядування, його започаткування і розвитку по даний час.

Еволюція розвитку місцевого самоврядування в нашій країні має науковий, теоретичний, історичний та юридичний контекст. Якісне і ефективно впровадження реформи місцевого самоврядування потребує як використання аналогій з існуючими в інших країнах, так і уваги до національного менталітету, традицій і, власне, історичного досвіду України. Вивчення процесів становлення та розвитку процесів децентралізації, місцевого самоврядування, територіальної організації робили наступні вчені: Г. Атаманчук, В. Бабаєв, В. Бакуменко, Р. Балабан, І. Бутко, О. Васильєва, Т. Голікова та інші.

В ракурсі озвученої теми науковцями сформульовано дві основні позиції – вектори розвитку: історичний та конституційний. Автори першої позиції виділяють чотири головні періоди [1].

- перший період є періодом створення, становлення та розвитку національної форми місцевого самоврядування. Даний період у своїх часових рамках бере момент зародження та створення державності східнослов'янських племен на українській землі (середина XIV ст.).

- другий період, є періодом європеїзації, що включає поєднання місцевої форми самоврядування з включенням елементів організації

самоврядування, притаманній західноєвропейській цивілізації (магдебурзьке право). Період починається серединою XIV ст. і закінчується першою половиною XIX ст.

- третій період символізується русифікацією місцевого самоврядування в національному масштабі, коли більша частина країни входить у склад Росії царських часів.

- четвертий період символізується здійсненням спроб українізації у місцевому самоврядуванні (початок 20-х років XX століття і до цього часу). Один із прихильників такої періодизації вважає необхідним виокремити п'ятий етап, що знаменується реформуванням місцевого самоврядування на сучасному етапі розвитку, який, безумовно, втілює в собі суперечливі процеси вибору оптимальних моделей організації самоврядування в Україні, ґрунтуючись на основних міжнародних стандартах муніципального управління та суспільній самобутності розвитку українського населення.

Слід наголосити на тому, що місцеве самоврядування в нашій країні в сучасних межах, мало і продовжує мати доволі складний потенційний механізм розвитку.

Другою моделлю розвитку місцевого самоврядування вважають конституційну модель (за В. Тужиком), в якій слід виділити наступні 6 етапів:

- започаткування територіального громадського самоврядування, в основі якого лежить право Київської Русі;
- створення умов надання місту магдебурзького права: в першу чергу, це стосується Галицько-Волинської держави XIII ст. (м. Сянок 1339 р. та м. Львів 1356 р.), а далі м. Київ 1494 р. та м. Чернігов 1623 р.;
- створення міської думи в часи царської Росії (1785 р.) на території Лівобережної та Слобідської України;
- створення рад в часи СРСР (відповідне поєднання функцій місцевих органів державної влади та функцій органів місцевого самоврядування). Такі

органи не мають самостійності, матеріально-фінансову базу і забезпеченість ресурсами. Таким чином, ці ради та їх виконавчі комітети існували тільки у вигляді елементів центрального апарату управління;

– процес, який характеризується відродженням місцевого самоврядування в нашій державі з березня 1990 р. в результаті обрання депутатів Верховної Ради УРСР та місцевих рад з народними депутатами. У грудні 1990 року приймається Закон України «Про місцеві ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування», що проголошує місцеве самоврядування в законодавчому полі. Це стало першим кроком у перетворенні місцевих рад на органи місцевого самоврядування, а також ознаменувало початок переходу владної структури до демократичної системи управління, що базується на децентралізації управління з основою визнання власних повноважень у місцевому самоврядуванні;

– сучасний етап розвитку місцевого самоврядування в Україні, який слід пов'язувати із прийняттям Конституції 1996 р. та з реалізацією окремих конституційних статусів органів місцевого самоврядування, а також прийняттям Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2]. Загалом, перший період запровадження і розвитку місцевого самоврядування як гілки влади було розпочато у часи до державності серед східнослов'янських племен. На зміну родів приходили хутори, які були невеликими поселеннями осіб на всю околицю, тобто на певній визначеній території проживання, яку слід порівняти з сучасним районом. В результаті захисту від ворога такі хутори огороджували валами чи ровами, а згодом почали називати містом. У ході спілкування із сусідами було встановлено певні взаємовідносини між цими хуторами та містами, коли почали формуватися умови для забезпечення суспільних правил поведінки в уніфікованих формах, що на сьогодні вважають звичайним правом. Сім'ї, які проживали і були сусідами на певних територіях, створювали суміжні громади, які і займалися обговоренням повсякденних проблем хутора, міста чи регіону, ухвалювали певні рішення господарського значення та правила.

Публічні обговорення і прийняття управлінських рішень на місцевому рівні відбувалися у форматі співбесіди громадської ради, в яку входили найстарші представники від різних родів чи сімей, що були проживаючими на даній території. Відповідно таку раду називали «віче» і сьогодні це можна назвати формою місцевого самоврядування на той час, яка, як наслідок, була передана із покоління у покоління протягом подальшого часу.

Магдебурзьке право, що є базовою моделлю місцевого самоврядування у той час, виявилось не максимально ефективним та дієвим інструментом. Тому що саме православні українці не мали можливості управляти та були відсторонені від участі в міському управлінні та вирішенні громадських питань в судових аспектах, так як міські закони з магдебурзько-правовою базою мали більше відношення для населення, яке мало католицьке коріння.

Міське самоврядування в українських селах перед початком козацьких повстань у XVII – XVIII століттях практично було відсутнє, таким чином панщина давала значні обмеження, та в подальшому ліквідувала і особисто-індивідуальні громадські права селян, і права їхніх громад взагалі. Кріпацтво запровадили на всій території України. Далі селяни отримали можливість вигнати і позбутися впливу польської шляхти, вони мали можливість самостійного і вільного пересування, проживання на певній території та розпорядженні своїм майном одноосібно з набуттям вищого соціального статусу. На думку Т. Голікової «військова адміністрація в особі козацької знаті та реєстрових старшин постійно здійснювала втручання у господарські, економічні та судові справи міського самоврядування. По факту, знову здійснювалось відновлення кріпосництва на селі, що викликало в свою чергу серед населення наприкінці XVII ст. обурення та незадоволення правлінням козаків» [3].

Невдоволеність жителів окремих сіл та міст в Лівобережній Україні дало поштовх у пошуку допомоги та захисті власних інтересів у російського царя. Тим не менш політика російського царства у XVIII, XIX та на початку XX ст. мала характер хижацького та безжалісного винищення усього, що

мало український характер, не залишивши у спокої й місцеве самоврядування. Таким чином, було розпочато третій етап у становленні місцевого самоврядування в нашій державі.

Четвертий період у створенні і розвитку місцевого самоврядування було розпочато з реалізації моделі місцевого самоврядування українських урядів – Генерального Секретаріату, Гетьманату, Директорії.

Кінець 50-х – та початок 60-х рр. XX століття ознаменувався з тим, що місцеві ради стали розглядати вже у статусі органу такої влади, що трансформована у комуністичну систему громадянського самоврядування. На думку А. Березина «у період із 1991 р. в Україні була зроблена спроба українізувати усі сфери громадського і суспільного життя, включаючи й місцеве самоврядування. Однак, незважаючи на запроваджені у той період реформи, розвиток місцевого самоврядування в Україні навіть тепер, на третьому десятилітті років суверенності й незалежності, відбувається занадто повільно, досить складно, навіть суперечливо» [4].

Місцеве самоврядування в Україні еволюційно пройшло тернистий і складний шлях. Вчені виділили чотири основні історичні періоди, що стосуються становлення місцевого самоврядування на території сучасної України. Перший період пов'язано зі створенням та розвитком такої форми місцевого самоврядування слов'ян, в центрі якої перебували громада та рід. Даний період тривав до середини XIV ст. та охопив зародження і формування держави на українських землях. Другий період триває із середини XIV ст. до першої половини XVII ст. та характеризує зовнішній вплив і поширення західноєвропейської форми організації місцевого самоврядування. Третій період триває до 20-х років XX ст., а четвертий період, який розпочато у 20-і роки XX ст., триває по сьогодні.

1.2. Сутнісна характеристика територіальної організації місцевого самоврядування

Самоврядування у визначенні понять влади як окремого явища громадського правління було притаманно людському суспільству у різний час. Так за часів Стародавньої Греції було зароджено певну форму політичного життя, яка, в подальшому, отримала назву демократії. Для Греції на думку науковців Університету штату Арізона (США) Т. Болла та Р. Деггера, демократія означала правління чи врядування простого народу. Самоврядування є формою народовладдя, яке відповідає природно наявній потребі суспільства у різних стадіях сталого розвитку і сьогодні виступає на перший план як значущий елемент політичної системи в державі. Місцеве самоврядування сьогодні забезпечується територіальною самоорганізацією громадян у самостійному вирішенні питань або через органи, яких обрано ними. Ці питання стосуються господарювання і життя на місцях.

В. Кравченко наголошує, що «територіальні громади – жителі села чидобровільно об'єднані у сільську громаду жителі кількох сіл, селища та міста – самостійно можуть вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [5].

У Законі України «Про місцеве самоврядування» право територіальної громади зафіксовано як «гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади», а у вирішенні питань місцевого значення чітко окреслена «відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування» [2].

Місцеве самоврядування є комплексним та різноманітним явище, яке виступає у вигляді:

- основи з конституційним ладом та є одним з головних принципів у функціонуванні та організації влади, а отже і необхідної ланки забезпечення розвитку демократичного суспільства;

- форми народовладдя, яке наголошує на тому, згідно зі ст. 5 Конституції України, здійснення народом влади відбувається безпосередньо і через органи місцевого самоврядування. В ракурсі цього органи місцевого самоврядування мають окреме місце в політичній системі і не мають входити у склад державного механізму, що надає можливості розглянути його і як окремо визначену форму у реалізації приналежній народу влади;

- права окремої територіальної громади у самостійному вирішенні питань місцевого значення в рамках Конституції України та її законодавчої бази.

На сьогодні є різні варіанти визначення поняття місцевого самоврядування. На думку науковців сьогодні зокрема важливо і дуже складно однозначно визначити теоретичний базис місцевого самоврядування в Україні, так як місцеве самоврядування одночасно вміщує в собі і державні і громадські елементи управління, а органи місцевого самоврядування займаються і місцевими справами, і делегованими державною владою. Згідно ст. 140 Конституції України місцеве самоврядування – це право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста у самостійному вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції України і законодавства [1]. Даний контекст нівелює такий важливий аспект як реальна здатність в управлінні місцевими справами.

Частиною 1. ст. 2 Закону України «Про місцеве самоврядування» визначено нормативне поняття: «Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [2].

На відміну від Європейської хартії місцевого самоврядування у приведеному визначенні не вказується, що місцеве самоврядування

здійснюється в інтересах місцевого населення громади. Це дає підстави вважати, що Верховна Рада України звільнила органи і посадових осіб місцевого самоврядування від обов'язку вести справи, виходячи насамперед з інтересів місцевого населення.

При визначенні місцевого самоврядування слід враховувати його специфічні особливості(Табл.1)

Особливості місцевого самоврядування в Україні

Таблиця 1

Особливості місцевого самоврядування в Україні			
локально-просторовий характер публічної влади територіальної громади	специфічність суб'єктів місцевого самоврядування, якими є територіальні громади	специфічність форми публічної влади, яка не є складовою частиною загального державного механізму і має принципово відмінний характер порівняно з державною владою	можливість надавати законом органам місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади

1.3. Порівняльний аналіз основних світових моделей місцевого самоврядування

Поглиблення демократичних перетворення, що відбуваються на сьогодні в Україні, обумовлюють необхідність подальших конституційних змін, які перетворять органи самоврядування у відповідальні самодостатні інститути, що будуть займатись ефективним вирішенням місцевих проблем відповідно до закріплених за ними сфер впливу. На сьогодні існує значна кількість наукових праць, присвячених різним аспектам розвитку місцевого самоврядування, аналізу світових моделей місцевого самоврядування. Управлінські проблеми організації місцевого самоврядування є предметом багатьох досліджень, зокрема ключові питання розглядаються в працях В. Авер'янова, В. Бабаєва, С. Саханенка, В. Тертички, Ю. Шарова, В. Бакуменка, О. Бойко - Бойчука, В. Вакуленка, В. Дорофієнка, І. Дробота, В. Куйбіди, Ю. Куца, В. Мамонової, та ін.

Традиційними для сучасних робіт з місцевого самоврядування є виокремлення таких моделей здійснення публічної влади на місцях: англосаксонська, французька (континентальна), змішана (іберійська) та радянська (Табл. 2).

Моделі місцевого самоврядування

Таблиця 2

Моделі публічної влади			
▼	▼	▼	▼
Англосаксонська	Французька (континентальна)	Змішана (іберійська)	Радянська

У межах англосаксонської моделі, яка набула поширення у США, Канаді, Великобританії, Австралії, Новій Зеландії та в багатьох інших країнах з англосаксонською правовою системою, місцеві представницькі органи формально виступають як діючі автономно в межах наданих їм повноважень, пряме підпорядкування нижчих органів вищим відсутнє. Наголосимо, що

використання даної моделі припускає обрання в усіх адміністративно-територіальних одиницях відповідних рад звичайно на термін не більш трьох років. У малих адміністративно-територіальних утвореннях до цієї ради входять 3 - 5 осіб, у великих - до 50 осіб, але не більше.

З англосаксонським типом місцевого самоврядування теоретично провести розмежування між функціями держави і місцевого самоврядування досить просто: уряд країни і державні адміністративні служби, які знаходяться в його підпорядкуванні, діють в основному в межах виконання політичних завдань, а всі повсякденні управлінські функції передані місцевій владі. Коли уряд не владний прямо контролювати місцеві колективи, тому що останні виступають не як частина держави, а як цілком автономні утворення, контроль здійснюється, як правило, непрямым шляхом. Можна виділити такі способи контролю діяльності органів місцевого самоврядування: через фінансові ревізії, оскільки велика частка дотацій надається з державного бюджету; через прийняття законів, що регламентують структуру органів місцевого самоврядування; за допомогою міністерських інспекційних перевірок; за допомогою судового контролю.

Другу модель місцевого самоврядування називають європейською, континентальною. Так як дана муніципальна система має у своїй основі французьку модель місцевого самоврядування, в науковій літературі вона називається «французькою» і притаманна Італії, Іспанії, Франції, Бельгії, Нідерландам, Польщі, Болгарії, запозичена Сенегалом, Туреччиною та іншими країнами, місцевої самоврядування влада децентралізація. Ця модель являє собою «ієрархічну піраміду, якою відбувається передача різних директив та інформації і в рамках якої на центральні влади активно працює ціла серія агентів на місцях». Вона будується на основі поєднання виборності представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування і призначення з центра на місця повноважних представників державної влади [6].

Розглядаючи досвід організації місцевої влади у країнах континентального права, можна сказати, що ця модель припускає певне

обмеження місцевого самоврядування і забезпечує велику підконтрольність і централізацію системи управління, «французьке місцеве управління... завжди характеризувалося твердою ієрархією і підпорядкованістю центральної влади». Останнім часом західноєвропейська континентальна система муніципального управління піддається певній децентралізації, що здійснюється, насамперед, за рахунок прав призначених зверху чиновників.

Серед основних начал, що, на мій погляд, доцільно використовувати при формуванні концепції розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної влади в Україні, необхідно назвати принципи субсидіарності, самостійності та власної відповідальності, поступовості процесу розмежування і передачі повноважень, чіткості й повноти розмежування повноважень і ресурсів, одночасної передачі ресурсів.

У деяких країнах (Австрія, Японія, Німеччина) функціонує змішана система місцевого самоврядування, що має подібність як з англосаксонською, так і з континентальною, маючи при цьому специфічні риси, що дозволяє говорити про своєрідні «змішані», «гібридні» форми управління на місцях. Деяких ланках місцевого управління виборний орган є одночасно і ланкою муніципального управління, і представником «державної адміністрації». Наприклад, губернатор японської префектури, що обирається місцевим населенням і вважається головою місцевої адміністрації, виконує цілу низку загальнодержавних функцій, а в Німеччині голови адміністрацій районів (ландрати чи районні директори) є одночасно державними чиновниками і головами виконавчих органів «комунального самоврядування». Статуту, органи місцевого самоврядування були зобов'язані вирішувати місцеві справи не лише від свого імені, але і за дорученням уряду. В подальшому магістрати ввійшли до системи державного управління. «Це було прямим результатом безпосереднього впливу республіканського законодавства, з одного боку, на розвиток компетенції державних органів у комунальній сфері, а з іншого боку - на залучення і міських, і сільських громад у процес виконання державних завдань. Насамперед, подібні відносини виникли у фінансовій сфері» .

Принципову відмінність від вищевказаних систем муніципального управління має так звана «радянська» модель, де органи місцевого самоврядування по суті виконували функції місцевих осередків КПРС, які, поряд з ідеологічною діяльністю, здійснювали контроль за окремими сферами господарської діяльності.

До теперішнього часу ця система багато в чому відійшла в історію і являє собою не стільки практичний, скільки академічний інтерес. Дана модель була характерна для Радянського Союзу та інших країн «світової системи соціалізму», а також для деяких держав, що розвивались, орієнтуючись на соціалістичну перспективу. Зараз у тій чи іншій формі вона продовжує зберігатися лише в деяких країнах, наприклад, КНДР, Кубі.

Таким чином, порівняльний аналіз основних світових моделей місцевого самоврядування провідних країн світу дозволяє виявити специфіку системи управління, зміст, механізм та кількість закріплених за ними повноважень, можливі схеми організації місцевого самоврядування.[7]

1.4.Роль місцевого самоврядування в забезпеченні сталого розвитку країни

Одним з пріоритетних напрямків діяльності органів місцевого самоврядування в Україні в сучасних умовах має стати створення умов для сталого розвитку сільських територій через забезпечення комплексного багатofункціонального сільського розвитку, який базується на тому вихідному принципі, що його слід розглядати не тільки з позиції забезпечення населення продовольством і промисловості сировиною, а й з огляду на екологічні аспекти й соціальні, та вирішення найважливіших суспільних завдань, зокрема: забезпечення продовольчої безпеки країни; збереження природного ландшафту й традиційного сільського способу життя; охорона навколишнього середовища і підтримка екологічної рівноваги; підтримка національної культури і культурних

цінностей. Щороку з мапи України зникає близько 30 сіл, а загалом, за останні 10 років – понад 260 сіл (Рис.1.1) .[8]

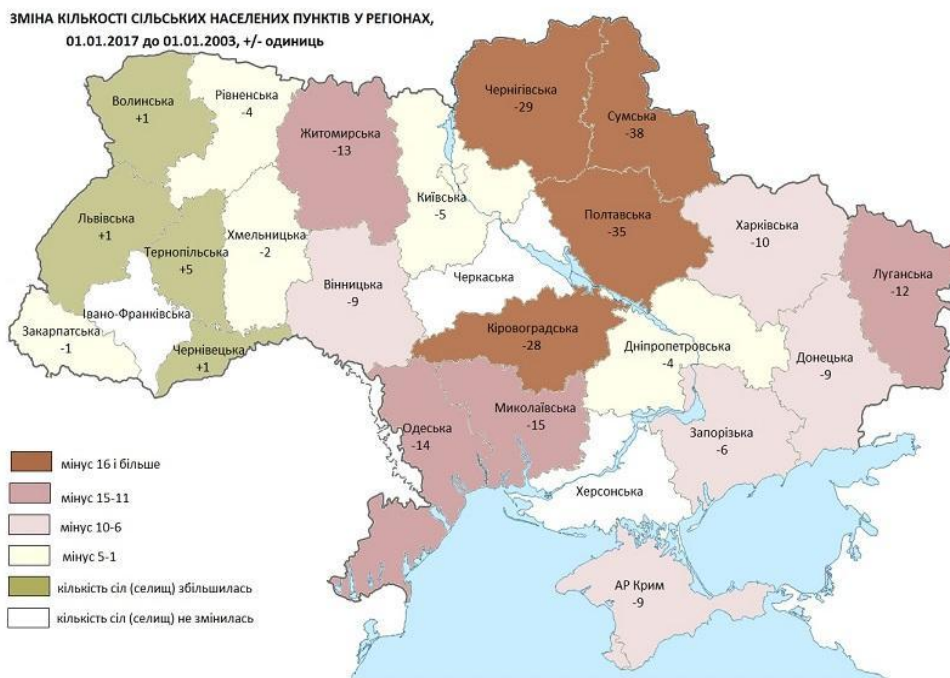

Рисунок 1.1 Зміна кількості населених пунктів у регіонах

В середньому в одному українському селі (селищі) проживає 481 мешканець (без даних по АР Крим та м. Севастополь). Водночас, у сільських населених пунктах Сумської та Чернігівської областей проживає менше 300 осіб. Починаючи з 2003 року, реєстрація нових сіл (селищ) зафіксована лише у західних регіонах країни. Натомість, найбільша кількість зниклих з мапи – у центральній Україні. У Івано-Франківській, Черкаській та Херсонській областях кількість сільських населених пунктів змін не зазнавала.

Рівень розвитку людського капіталу низький, демографічна криза, , психологічна і соціальна ситуація, складна економічна, яка сьогодні склалася на селі викликана цілою низкою факторів, це і загальний кризовий стан в недовіки, реформування аграрного сектору, економіці країни, і передача об'єктів соціальної сфери сільськогосподарських підприємств до державної та

комунальної власності без належного фінансування їх утримання. Та головною причиною занепаду селав Україні є відсутність достатньої кількості робочих місць, необхідних для забезпечення добробуту населення.

Концепція збалансованого розвитку передбачає реалізацію цілісної системи принципів діяльності. При цьому засадничим, системостворчим принципом є принцип цілісності, який наголошує на необхідності цілісного, комплексного підходу до вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем. Особливо важливим також є збалансоване поєднання минулого і майбутнього шляхів розвитку. У ст. 2 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” зазначено, що місцеве самоврядування – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення.

Територіальна громада здійснює місцеве самоврядування з двох сторін: зверху – формуючи владні органи місцевого самоврядування, і знизу – виходячи з ініціативами та беручи на себе певні функції, які не виконують або не здатні виконувати владні органи. Брати участь у місцевому самоврядуванні знизу українська громада може через різні правові форми: форми участі громадян (місцевий референдум, громадські слухання, місцеві ініціативи, спільні збори), обслуговуючі кооперативи, органи самоорганізації населення, громадські організації тощо.

Серед основних принципів, на яких має ґрунтуватися концепція сталого розвитку на місцевому рівні, можна виділити такі :

- відносність обмежень, які існують у сфері використання природного, що пов’язане із сучасним рівнем техніки і соціальної організації, а також із здатністю біосфери до самовідновлення
- керований та стратегічний тип місцевого розвитку – з урахуванням не тільки сучасних, а й потенційних потреб територіальної громади;
- соціальна справедливість розподілу та вживання благ, зокрема: запобігання надмірному використанню ресурсів, досягнення рівноваги між

використанням ресурсів та екологічними можливостями території, забезпечення енергозбереження та енерговідновлення;

– інтеграція інноваційної, стратегічної та проектної діяльності на місцевому рівні для підвищення ефективності та результативності управління у сфері забезпечення сталого розвитку територіальної громади.

При залучення громадськості є особливо актуальною для України та її регіонів стала реалізація проекту Європейського Союзу та Програми розвитку ООН “Місцевий розвиток, орієнтований на громаду”, який націлений на підвищення рівня життя у сільських, селищних і міських громадах по всій території України. Проект призначений для мешканців 1000 громад-учасниць, а також представників органів місцевої влади у 200 районах України, в яких він буде реалізовуватись .

Вагома роль місцевого самоврядування у забезпеченні сталого розвитку країни є обумовлена таким: – впровадження концепції сталого розвитку потребує посилення інституційної спроможності як системи місцевого самоврядування, так і самоврядних організацій громад у напрямку підвищення рівня діяльнісного потенціалу посадових осіб органів місцевого самоврядування та максимального залучення жителів територіальних громад до прийняття управлінських рішень;

– ефективна взаємодія і зв’язки формуються внаслідок організаційно-функціональної діяльності органів місцевого самоврядування, спрямованої на підтримку процесів самоорганізації громади, посилення суспільної єдності на основі змін у поглядах суспільствана якість життя та становкільля;

– набутий позитивний досвід співпраці органів місцевого самоврядування з міжнародними інституціями щодо реалізації спільних проектів у сфері сталого місцевого розвитку свідчить про важливість формування взаємодій на місцевому та регіональному рівнях на принципах партнерства, що приводить до спільної відповідальності як важливого чинника гарантування стійкого розвитку;

– забезпечення сталого розвитку територіальних громад обумовлює необхідність інтеграції інноваційної, стратегічної та проектної діяльності на місцевому рівні для підвищення ефективності та результативності діяльності органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення сталого інноваційного розвитку територій. [9].

РОЗДІЛ 2. САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Гарантії місцевого самоврядування в Україні

Саме поняття «гарантія», що в перекладі з французької (*garantie*) означає забезпечення, запоруку. Тобто, гарантія – насамперед явище, що забезпечує досягнення визначеного результату.

Державні гарантії - це встановлені законом засоби забезпечення, дотримання, виконання, застосування і використання конституційних та інших норм права органами державної влади, місцевого самоврядування, іншими посадовими особами. В юридичній науці виділяють два види гарантій: нормативно-правові та організаційно-правові.

Гарантії місцевого самоврядування – економічні, правові, політичні та інші умови та засоби, що забезпечують повну й ефективну реалізацію прав місцевого самоврядування та їх надійний захист.

Існує думка, що гарантії місцевого самоврядування – це комплекс заходів, за допомогою яких забезпечується реальне здійснення місцевого самоврядування територіальними громадами та органами місцевого самоврядування, а також захист права на місцеве самоврядування. Фрицький О.Ф. визначає гарантії місцевого самоврядування, як конституційно-правові засоби забезпечення організації і діяльності місцевого самоврядування та найважливіша умова повного й ефективного здійснення органами місцевого самоврядування визначених законом їх завдань, функцій і повноважень.

Механізм гарантій місцевого самоврядування поділяються на *державні* – комплекс правових норм, закріплених у Конституції та інших законодавчих актах, та *локальні*, що створюються самим місцевим самоврядуванням, яке діє лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Під гарантіями муніципальної влади та муніципальних прав особи при цьому розуміють необхідне для володіння, набуття, користування та розпорядження муніципальними правами та свободами соціально-економічне і політико-правове оточення і спеціальний механізм, що забезпечують та захищають діяльність територіальних громад та

інших суб'єктів муніципальної влади щодо вирішення питань місцевого значення.[12]

Говорячи про гарантії місцевого самоврядування суттєвим є те, що саме місцеве самоврядування являє собою право територіальних громад – жителів певних територій, а отже загальні гарантії прав, свобод та обов'язків людини справедливі і стосовно гарантування місцевого самоврядування.

До таких гарантій відносять:

- *економічні* - єдність економічного простору, вільне переміщення товарів, послуг, фінансів, свобода економічної діяльності; визнання і рівний захист усіх форм власності; соціальне партнерство між людиною і державою, робітником і роботодавцем, захист конкуренції в підприємницькій діяльності; високий рівень продуктивності праці;
- *соціальні* - соціальна захищеність людини; реалізація її права на певний рівень добробуту, соціальне партнерство між людиною і державою, між працівником і працедавцем, гарантований рівень заробітної плати, одержання пенсії по досягненню пенсійного віку, допомоги - у разі тимчасової непрацездатності чи інвалідності; організація заходів щодо трудової зайнятості населення та ін;
- *політичні* - функціонування всієї політичної організації суспільства, провідну роль у якій грає держава; легітимність політико-правового режиму; реалізація принципу поділу влади, як по вертикалі, так і по горизонталі; наявність розвиненої системи народовладдя, реальної можливості особи брати участь в управлінні державою безпосередньо або через представницькі органи; політичний плюралізм і багатопартійність; наявність незалежної конструктивної опозиції; поділ публічної влади; широке використання інститутів демократії (виборів, референдуму тощо); участь у розробленні та обговоренні законопроектів;
- *ідеологічні* (духовні) - ідеологічна багатоманітність; розуміння верховенства права як заперечення будь-якого прояву свавілля щодо людини з боку влади чи іншої людини; визнання людини найвищою цінністю, повага до її гідності; відсутність релігійної, расової ворожнечі; демократична суспільна думка;

необхідний освітній рівень (загальнодоступність і безплатність середньої освіти); вільний доступ до інформації та ін.

Гарантії, які забезпечують реалізацію права на місцеве самоврядування і ефективну діяльність виборних та виконавчих органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади утворюють певну систему, тобто кожний елемент сукупності гарантій взаємозв'язаний з іншими своєю метою, призначенням.

Також зауважимо, що гарантії місцевого самоврядування нерозривно пов'язані з суспільством, та й обумовлені вони закономірностями суспільного розвитку. Тобто, гарантії місцевого самоврядування – це обумовлена закономірностями суспільного розвитку система умов і засобів, що забезпечує процес реалізації права на місцеве самоврядування територіальним громадам та органам місцевого самоврядування, а також захист права на місцеве самоврядування.

Виходячи з вищевикладеного можна говорити про те, що гарантії місцевого самоврядування являють собою систему, під якою ми розуміємо сукупність умов та засобів, які забезпечують дієву і ефективну реалізацію закріплених за місцевим самоврядуванням Конституцією та Законами України прав та належне виконання покладених обов'язків. Цільове призначення державних гарантій здійснення конституційних принципів місцевого самоврядування полягає в забезпеченні організаційної та матеріально-фінансової самостійності органів місцевого самоврядування при розв'язанні питань місцевого значення; в захисті прав місцевого самоврядування та створенні сприятливих умов для їх повнішої реалізації.[13]

2.2. Основні напрямки розвитку місцевого самоврядування в аспекті становлення конституціоналізму в Україні

Процесі розвитку і удосконалення системи конституційного регулювання в сучасній Україні пов'язаний з цілим рядом факторів, серед яких особливу роль відіграє не тільки загальновизнаний аспект «якості» конституційного законодавства який відображає об'єктивно-правовий вимір конституційного регулювання, але й суб'єктивний аспект, що стосується сприйняття цінностей конституційного регулювання, культивування всебічного розуміння і визнання соціального призначення конституції, поваги до неї, а також до тих інститутів, які встановлюються чинним конституційним правом України. Якщо конституційне право не можна уявити без цілісної системи загальновизнаних ідей та ідеалів конституціоналізму, які мають формувати правосвідомість учасників конституційно-правових відносин і визначають сутність цих правовідносин, то цілком логічно, що і весь процес конституційного регулювання повинен досліджуватись у тому числі й у контексті становлення правосвідомості учасників конституційно-правових відносин, утвердження універсальних цінностей конституціоналізму, формування нового типу правової культури.

Актуальність звернення до цієї проблеми пояснюється наступними причинами. По-перше те що, сучасна правотворча і державотворча практика України дедалі більш переконливо засвідчує проблему «розриву» між об'єктивним рівнем розвитку суспільних відносин і тими правовими нормами, які покликані їх врегульовувати. Як результат, поглиблюється диференціація між «фактичною» і «юридичною» конституцією, що своєю чергою поступово нівелює роль конституційного права (і права в цілому) у житті і розвитку суспільства. однією з причин такого розриву є відсутність або нерозвиненість на рівні сучасної правової культури суспільства цінностей конституціоналізму.[19]

По-друге, в подальшому розвиток конституційного права України не може не враховувати й суб'єктивний елемент його реалізації, адже у багатьох випадках проблема полягає не стільки у відсутності або суперечливості тих чи інших конституційних норм, скільки у банальному небажанні їх виконувати або

ж їх реалізовувати. За цієї причини конституціоналізм має стверджуватись в Україні не тільки шляхом удосконалення чинного конституційного законодавства, наповнення його новими загальновизнаними гуманістичними цінностями і принципами, розробкою нових конституційних процедур, які б дозволили посилити гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні тощо, але й через становлення нового типу правової культури, одним з найважливіших елементів якої є конституціоналізм, його цінності і принципи.

По-третє, процес конституційного регулювання будь-яких суспільних відносин не може здійснюватись виключно на основі примусово-репресивної моделі, коли головною причиною дотримання конституції є наявність жорстких і реальних санкцій, які невідворотно застосовуються у разі її порушення. Не заперечуючи і не применшуючи ролі інститутів конституційної відповідальності, варто звернути увагу й те, що у розвинених демократичних державах часто головним стимулом дотримання конституції є повага до неї, а також незаперечне визнання конституціоналізму як базисної цінності і правової культури і правової свідомості.

Не зупиняючись на більш докладному аналізі, зазначимо тільки те, що як такий феномен конституціоналізму може виникнути тоді, коли сама держава тлумачиться як специфічний складний політико-правовий інститут, який виконує передбачені конституційними нормами функції регулювання суспільних відносин засобами правового й політичного впливу. Як результат виникає феномен конституціоналізму (в цьому плані конституціоналізм може бути окреслено як «особливу систему конституційно-правових відносин, які опосередковують у загальному вигляді повновладдя народу і його суверенітет»), коли і над державою, і над суспільством височіє право, яке не зважаючи на свій генетичний зв'язок з суспільством, а також на свою зв'язаність з державою, тим не менш, може регулювати державні, суспільні і державно-суспільні відносини. Саме завдяки універсальності та загальній значущості закріплених у конституції цінностей і принципів, вона постає як найвищий правовий акт,

нормам якого рівною мірою слідує як держава (в особі її органів і посадових осіб), так і суспільство.

Отже, досліджуючи процес конституційного регулювання у світлі утвердження конституціоналізму в Україні, слід наголосити на декількох гранично важливих моментах, по-перше, конституціоналізм – це цілком об'єктивна практика побудови і регулювання суспільних відносин, по-друге, цінність і роль конституціоналізму як певної практики регулювання суспільних відносин полягає у тому, що він безпосередньо пов'язаний з фактичним політичним режимом, по-третє, конституціоналізм, як певна наддержавна і надпартійна ідеологія.

Наразі ми цілком свідомо зробили наголос на ролі принципу верховенства конституції, оскільки всі інші принципи та інститути, які характеризують конституційну державу мають імперативну силу саме завдяки тому, що вони проголошені визначальними на рівні конституції як Основного Закону держави і суспільства. Дійсно, всі без виключення правові норми, якими визнається народний суверенітет, гарантуються права і свободи людини і громадянина, визначаються межі повноважень органів державної влади, закріплюється інститут місцевого самоврядування тощо, стають визначальними для всієї системи нормативно-правових актів через те, що вони уміщуються в Конституції. Цей важливий аспект свого часу було всебічно проаналізовано В.Четверніним, який писав, що конституція для демократичної конституційної держави є «належною формою засадничого узаконення правового характеру організації і функціонування влади у її відносинах із суб'єктами громадянського суспільства».

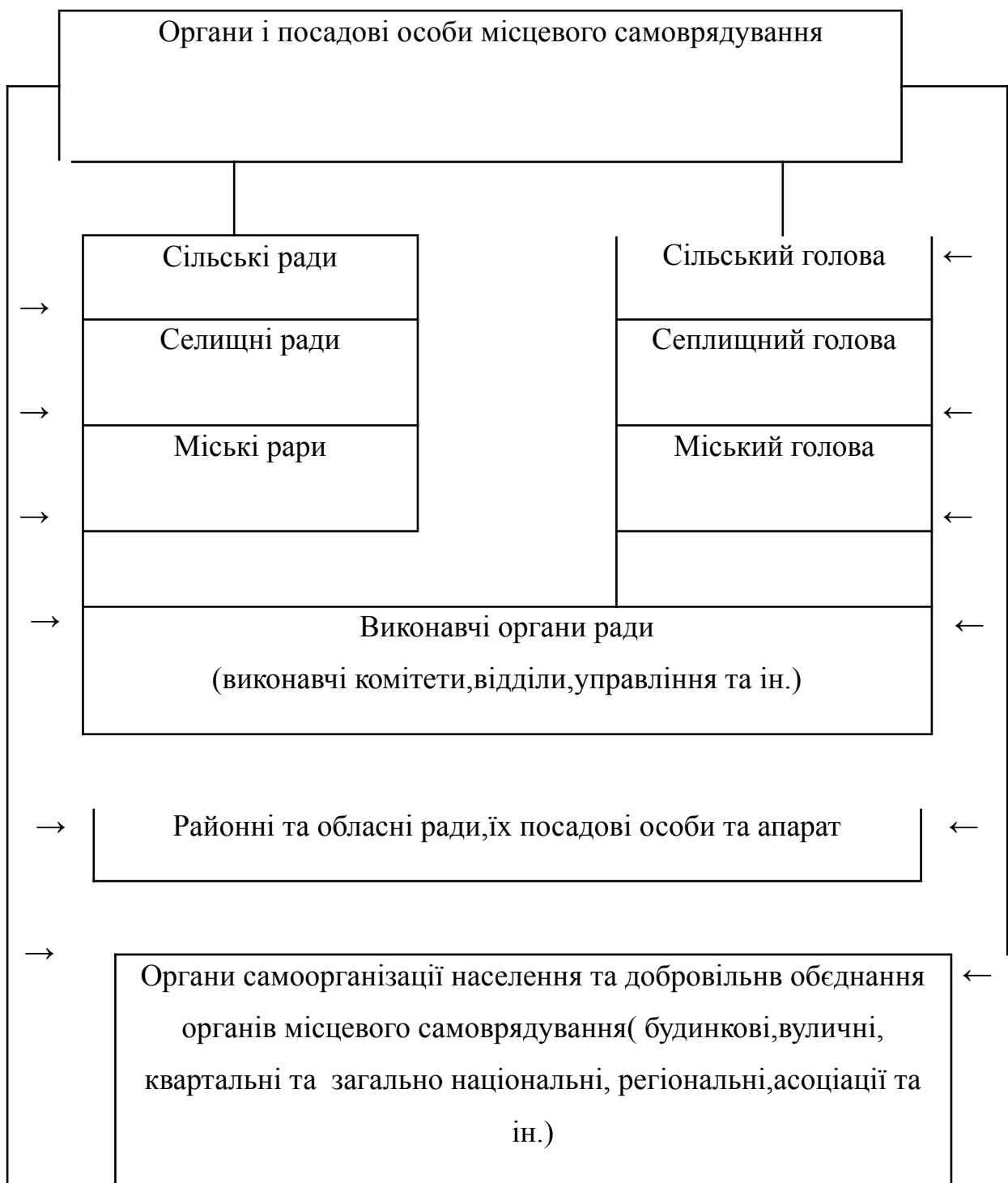
2.3. Система та функції місцевого самоврядування в Україні

Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад селищ, сіл та міст, є районні та обласні ради. Сільські,

селищні, міські ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна» (Табл.3) .

Органи місцевого самоврядування

Таблиця 3

Ініціаторами добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст можуть бути: сільський, селищний, міський голова; не менш як третина депутатів від загального складу сільської, селищної, міської ради; члени територіальної громади в порядку місцевої ініціативи; органи самоорганізації населення відповідної території (за умови представлення ними інтересів не менш як третини членів відповідної територіальної громади).

Сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Обласні та районні ради є органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, цим та іншими законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади - також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Сільський, селищний, міський голова є головною посадовою особою територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста. Сільський, селищний, міський голова обирається відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі. Строк повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на чергових місцевих виборах, визначається Конституцією України.

Сільський, селищний, міський голова очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради, головує на її засіданнях. Сільський, селищний, міський голова не може бути депутатом будь-якої ради, суміщати свою службову діяльність з іншою посадою, в тому числі на

громадських засадах, займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю.

Староста є посадовою особою місцевого самоврядування, на нього покладені наступні завдання:

- сприяння жителям села, селища у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування;
- представлення інтересів жителів села, селища у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради;
- внесення пропозицій до виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради з питань діяльності на території відповідного села, селища виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної форми власності та їх посадових осіб;
- участь у підготовці проекту бюджету територіальної громади в частині фінансування програм, що реалізуються на території відповідного села, селища;
- здійснення інших обов'язків, визначені Положенням про старосту.

Староста є членом виконавчого комітету ради об'єднаної територіальної громади за посадою.

Особливістю місцевого самоврядування є те, що в його системі не діє принцип поділу влади, властивий механізму держави. Натомість, існує єдність представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування на рівні територіальних громад сіл, селищ, міст має функціонувати як так звана «працююча корпорація», яка самостійно приймає відповідні рішення і самостійно виконує ці рішення.

Однією з характерних особливостей системи місцевого самоврядування, здійснюваного на рівні територіальних громад сіл, селищ, міст, є те, що вона має своє продовження як на регіональному рівні, в особі районних, обласних рад — органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, так і на мікрорівні (будинків, вулиць, кварталів, мікрорайонів, окремих сіл, які об'єднані з іншими населеними

пунктами в одну адміністративно-територіальну одиницю — сільраду), в особі так званих органів самоорганізації населення — будинкових, вуличних, квартальних, сільських комітетів, комітетів мікрорайонів тощо. Перелічені органи також визначаються як самостійні елементи системи місцевого самоврядування, свого роду її «мікроструктура» (ч. 1 ст. 5 Закону).

Отже, *функції місцевого самоврядування* — це визначені Конституцією і законами України основні напрямки діяльності територіальних громад, органів місцевого самоврядування з вирішення завдань місцевого самоврядування.

Функції місцевого самоврядування є багатоманітними і різняться за своїм призначенням і юридичними властивостями.

У першу чергу, функції місцевого самоврядування поділяються за об'єктами — політичні, економічні, соціальні, культурні (духовні) та інші.

Політичні функції місцевого самоврядування, як правило, пов'язані з реалізацією форм безпосередньої демократії на місцях та здійсненням регіональної політики відповідно до Конституції та законів України.

Економічні функції місцевого самоврядування передбачають управління майном, що є у комунальній власності; утворення, реорганізація та ліквідація комунальних підприємств, організацій і установ, а також здійснення контролю за їх діяльністю; затвердження бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контроль за їх виконанням; встановлення місцевих податків і зборів відповідно до закону; утворення позабюджетних цільових коштів; регулювання земельних відносин; вирішення питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів та ін.

Важливе значення мають *соціальні* функції місцевого самоврядування. Це, перш за все, затвердження програм соціально-економічного розвитку відповідних областей і районів та контроль за їх виконанням; затвердження містобудівних програм; управління закладами охорони здоров'я, які належать територіальним громадам; подання соціальної допомоги інвалідам, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих військовослужбовців, а також

військовослужбовцям, звільненим у запас або відставку, інвалідам з дитинства, багатодітним сім'ям; вирішення у встановленому законом порядку питань опіки й піклування; здійснення контролю за забезпеченням соціального захисту працівників, зайнятих на роботах із шкідливими умовами праці та ін.

Наступним видом об'єктних функцій місцевого самоврядування є його *культурні* функції, реалізація яких передбачає: затвердження програм культурного розвитку відповідних областей і районів та контроль за їх виконанням; управління закладами освіти і культури, які належать територіальним громадам; заснування місцевих засобів масової інформації (ЗМІ) відповідних місцевих рад; оголошення об'єктів, що мають історичну, культурну або наукову цінність пам'ятками історії або культури; вирішення питань про робочу мову ради відповідно до законодавства про мови; відродження осередків традиційної народної творчості та ін.[14]

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРОСТЯНЕЦЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1. Загальна характеристика громади

Тростянецька міська об'єднана територіальна громада — об'єднана територіальна громада в Україні, у Охтирському районі Сумської області.

Адміністративний центр — місто Тростянець

Площа громади — 155,79 км², населення — 21 778 мешканців (2018).

Утворена 18 липня 2017 року шляхом об'єднання Тростянецької міської ради та Зарічненської, Кам'янської сільських рад Тростянецького району, має свій герб (Рис.3.2)

Тростянецька міська ОТГ розташована в районі лісостепу на терасах річок Ворскла, Боромля, Радомля та Люджа, має у власності оздоровчі та рекреаційні ресурси. Для території громади характерним є долинно-балочний та яро-балочний рельєф, з яким пов'язаний полого-хвилястий характер поверхні.

Рисунок 3.2

Герб Тростянецької громади

До місцевих мінерально-сировинних ресурсів належать поклади глини, річкового піску та значні запаси мінеральних вод.

Через територію громади проходить автодорога Глухів - Харків та залізнична магістраль Ворожба - Суми - Харків. Залізнична станція Смородино є одним зі значних залізничних вузлів Сумської області. Тростянецький район межує з Краснопільським, Охтирським, Велико-Писарівським, Лебединським та Сумським районами Сумської області.

Адміністративним центром Тростянецької міської ОТГ є м. Тростянець, відтак повноцінний розвиток громади залежить в першу чергу від розвитку

міста. Саме на території Тростянця розміщено ряд промислових підприємств, які мають стійку тенденцію до нарощування виробничих потужностей. Позитивні тенденції розвитку промислових підприємств безпосередньо впливають на зростання дохідної частини бюджету за рахунок сплати ПДФО до міського бюджету. Це дає можливість на належному рівні утримувати, як територію громади, так і комунальні заклади, що знаходяться в підпорядкуванні міста.

Важливим фактором, який позитивно впливає на розвиток економіки громади, є поставка продукції ПрАТ «Монделіс Україна» на ринки США, східної Європи, країн Африки, близько сходу та Азії, в наслідок чого очікується стабілізація та тенденція до збільшення кількості робочих місць та відповідних відрахування до бюджетів всіх рівнів. Заплановано подальше розширення виробничих потужностей ТОВ «Торговий дім «Ельдорадо», яке вже сьогодні в повному обсязі забезпечує потреби ПрАТ «Монделіс Україна» в борошні.

Поступово створюються нові робочі місця на території колишнього ВАТ «Тростянецький КХП». Вже сьогодні на даній території розміщено торговельний центр «Мельниця», відділення «Нової пошти», 18 сучасних торговельних павільйонів, цех по виготовленню виробів з бетону. Загальний обсяг інвестицій склав близько 11 млн. грн., в нових торговельних та виробничих об'єктах створено 77 робочих місць.

У разі сприяння Держави, на землях міської ради, поряд з виробничими потужностями ПрАТ «Монделіс Україна», у 2018 році заплановано розпочати будівництво промислового парку «Тростянець». Загальна площа земель для його розбудови становить 39,95 га. В 2017 році завершено будівництво інженерних мереж водопостачання та водовідведення до території промислового парку, що в свою чергу робить промисловий парк «Тростянець» економічно привабливішим та спонукатиме інвесторів розвивати свій бізнес на його території.

Житлово-комунальне господарство міста обслуговують комунальні підприємства: КП «Тростянецькомунсервіс», ДП «Екосервіс», КП «Чисте

місто», КП «Тростянецьке ЖЕУ», КП «Райкомунгосп», Тростянецький цех газового господарства та п'ять об'єднань співвласників багатоквартирних житлових будинків.

Тростянець поділено на 7 квартальних комітетів, до складу якого входять голови вуличних та будинкових комітетів. Після створення Тростянецької ОТГ до 7-ми міських квартальних комітетів додалось ще два. Їх було сформовано із 4 сіл, які увійшли до складу ОТГ – Кам'янка, Кам'янецьке, Зарічне та Лучка.

Одним із головних завдань є продовження постійного діалогу міської влади із громадянами щодо місцевого розвитку та використання власної моделі Громадського бюджету у Тростянецькій об'єднаній територіальній громаді.[15]

Міський голова Ю. А. Бова на місцевих виборах 25 жовтня 2020 року здобув впевнену перемогу, отримавши майже 65% голосів довіри мешканців Тростянця та 13 сільських рад. Таким чином, Юрій Бова, втричі випередивши інших кандидатів, вшосте був обраним міським головою.

3.2.Тростянецька об'єднана територіальна громада курс на сталий розвиток

Тростянецька міська ОТГ на Сумщині, створена у липні 2017 року, стала лідером всеукраїнського рейтингу найуспішніших громад за перше півріччя 2020 року. Одним із перших кроків новоствореної громади, населення якої складає понад 21 тисяч людей, було взяття на баланс районної лікарні та закладів первинної ланки медичної допомоги. Тростянецька ОТГ зробила це першою в області. Нині реформована районна лікарня має укомплектовані відділення, що надають послуги пацієнтам у цілодобовому режимі. Триває модернізація Тростянецької міської лікарні. Завдяки цим заходам медичні заклади громади були готові до оперативного реагування, коли стався спалах пандемії COVID-19.

Другим пріоритетом громади було здійснення реорганізації системи закладів освіти. Зараз тут працює дві школи і три філії, а також два заклади середньої освіти I-III ступенів. Для ремонту класних кімнат, закупки необхідного для навчання мультимедійного обладнання були виділені кошти з місцевого та державного бюджетів, залучено міжнародну допомогу. Нині усі навчальні заклади Тростянецької ОТГ мають доступ до Інтернету. А завдяки енергоефективних заходам, проведеним у школах, громаді вдалося заощадити понад 100 000 грн бюджетних коштів на рік.

Окрім того, минулоріч у Тростянецькій ОТГ з'явився сучасний інклюзивно-ресурсний центр, де відтепер можуть навчатися діти з особливими освітніми потребами. Сьогодні в ньому є сенсорна кімната, зала для лікувальної фізкультури, клас з усім необхідним обладнанням та навчальними матеріалами, що дозволяє сучасно, фахово та доступно проводити корекційно-розвивальні заняття. Раніше батькам доводилося звертатися до приватних спеціалістів, а іноді долати десятки кілометрів, щоб відвідати такий центр. Зараз все це тут, поряд, до того ж безкоштовно.

Також у Тростянці за європейським прикладом модернізували бібліотеку(Рис.3.3), яка нині перетворилася на культурно-освітній простір із облаштованим коворкінг-центром, мультимедійним залом-трансформером, дитячою зоною та соціальним кафе. Ба більше, днями Українська бібліотечна асоціація назвала її «Бібліотекою року 2020» у номінації «Малі бібліотеки» за проєкт «Інформаційно-культурний та дозвіллевий центр громади».

У занедбане та порожнє приміщення ми вдихнули життя. По-перше, взяли бібліотеку до себе на баланс. По-друге, напередодні ремонту провели фокус-групу і запитали містян, якою вони її бачать. Як результат – маємо сучасний центр, куди почали приходити люди, почали читати книжки, спілкуватися, розвиватися. Ось, наприклад, я часто користуюся залом для семінарів та тренінгів, а діти, звісно, обожнюють мультимедійну з комп'ютерами та Play Station», – розповідає голова ГО «Родинне коло Тростянещини» Галина Іговська. спішність ОТГ у рейтингу, складеному

програмою з підтримки реформи децентралізації «U-LEAD з Європою» та проєктом SKL International, визначалася з врахуванням фінансового потенціалу громади, що включає чимало чинників – географічне розташування, історичний розвиток, культурні традиції, наявність економічно активних підприємницьких структур, корисних копалин, промислова та соціальна інфраструктура – які визначають перспективи ефективного розвитку громади.

Рисунок 3.3.Тростянецька бібліотека

Коли йдеться про сталий розвиток громади, розуміння стратегічних підходів і практичних нюансів також важливі. Саме тому усі представники місцевої влади у Тростянецькій ОТГ вже пройшли запуснений цього року онлайн-курс «Як діяти далі: державним службовцям про сталий розвиток». Курс був розроблений Програмою розвитку ООН в Україні в партнерстві з Національною академією державного управління при Президентові України за фінансової підтримки Уряду Німеччини через Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ). Цей курс знаходиться у відкритому безкоштовному доступі на освітній платформі Прометеус. Загалом цей онлайн-курс вже пройшли понад 10 000 слухачів – державних службовців усіх

категорій, представників місцевого самоврядування, з яких 62,2% – жінки. Більше половини слухачів вже отримали сертифікати. Опанувати курс допомагають 28 сертифікованих тренерів.

Серед тих, хто пройшов онлайн-курс про сталий розвиток – головна лікарка комунального некомерційного підприємства «Тростянецький центр первинної медичної допомоги» Світлана Лобода. «Я дізналася про практичні механізми, що стоять за досягненням Цілей сталого розвитку – створення логічних моделей, визначення пріоритетів повсякденної діяльності. Тепер я краще розумію потенційні позитивні та негативні аспекти, що впливають на сталий розвиток нашої громади», – каже вона.

Нині очільниця медичного закладу разом із своїм колективом, які звісно ж обрали своїм пріоритетом реалізацію Цілі сталого розвитку №3: Міцне здоров'я і благополуччя, прагнуть досягнути зменшення рівня захворюваності в громаді на 15% в найближчі п'ять років. Для цього необхідно запроваджувати інновації, залучати до співпраці партнерів, популяризувати серед містян здоровий спосіб життя.

До речі, окрім потужної кондитерської фабрики Kraft Foods у Тростянецькій ОТГ сьогодні працює перше приватне підприємство, яке свого часу забезпечувало газифікацію населення України – компанія ЛІМІК. Зараз пріоритетним напрямком для неї є розвиток технологій відновлюваної енергетики на основі вітро-сонячних систем, сонячних колекторів, теплових насосів та видобуток теплової енергії з біомаси. І найголовніше, кожний із цих проєктів – це робочі місця для представників громади. Тобто будівельників, електриків, інженерів. Ба більше, за словами головного інженера підприємства Михайла Льона, географія послуг не обмежується територією Тростянецької ОТГ чи України. Місцевих фахівців залучено до реалізації проєктів і на зовнішніх ринках. «Тож, експортуючи послуги закордон, ми також забезпечуємо гідну працю та сприяємо економічному зростанню нашої громади», – розповідає він.

Дорожньою картою для розвитку Тростянецької ОТГ стала Стратегія розвитку громади до 2030 року, що відображає спільне бачення подальшого розвитку ОТГ представниками громади, бізнесу та місцевої влади. Наприклад, тут планують розвивати туристичний кластер і побудувати біатлонну базу, де можна буде проводити міжнародні змагання будь-якого рівня. Тростянецька громада вже має досвід співпраці з Програмою розвитку ООН в Україні. У 2008-2014 рр. в рамках спільного проєкту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» у тодішньому Тростянецькому районі було реалізовано дев'ять мікропроєктів із відновлення соціальної та комунальної інфраструктури. На це було виділено 1 262 900 грн (зокрема, 629 200 грн з місцевого бюджету, 174 100 грн з бюджету громади і 459 600 грн міжнародної допомоги).

А в 2009 році на підтримку використання екологічно безпечних промислових технологій та відповідального управління водними ресурсами відновлено джерело Нескучанське. Цю ініціативу під назвою «Кожна краплина має значення» підтримали ПРООН спільно з компанією Coca-Cola.

Загалом Сумська область, до якої входить Тростянецька ОТГ, вже протягом багатьох років активно співпрацює з міжнародними організаціями. Долучатися до такої співпраці – в інтересах керівників, бізнесу та активістів об'єднаних територіальних громад. Адже йдеться про якість життя їхніх мешканців.[16]

3.3. Тростянецька об'єднана територіальна громада в умовах війни.

Місто Тростянець було звільнено від окупантів 25 березня. 31 день тривала окупація російськими солдатами. Ці нелюди вбивали мирне населення, знаєте, як в чашку: хочу стрельну, хочу не стрельну. Розстрілюючи мирне населення, росіяни не давали людей ховати на кладовищі. Стріляли в тих, хто

підходив до тіл, поставили блокпост свій. Мешканці, які хотіли поховати своїх родичів, наражалися на небезпеку.

Окупанти пограбували всі магазини, офісні приміщення, адміністрацію. Розтрощили всі комп'ютери, позабирали оргтехніку, пограбували багато квартир, наробили зла простим людям. Вкрали всю комунальну техніку, автобуси і карети швидкої допомоги. Навіть розстріляли нашу лікарню.

Росіяни ставили свою військову техніку біля житлових будинків, виганяли людей з підвалів, щоб вони охороняли цю техніку. Окупанти жили у звичайних квартирах .

Про відновлення міста на сьогодні намагаємося, як можемо відновити життєдіяльність громади. Майже на 95% відновлено електропостачання, майже повністю — водопостачання. Починаємо відновлювати роботу міської ради, ЦНАПу та інших адмінбудівель.

Росіяни забороняли завозити продукти харчування, близько 20 днів люди жили взагалі без постачання їжі. Тому завдання №1 — нагодувати людей, завести гуманітарну допомогу. У перші дні, коли надійшла гумдопомога, люди тисячами стояли за цими продуктовими наборами. І хоча першу хвилю ми закрили, але розуміємо, що люди не працюють, тому намагаємося якомога більше залучати гуманітарної допомоги, бо вона людям потрібна на ще невизначений час.

Багато зруйнованих і спалених приватних і багатоквартирних будинків. Частково ми переселили мешканців в гуртожиток. Почала працювати комісія з обстеження в індивідуальному житловому фонді, щоб ми могли централізовано надавати допомогу шифером, руберойдом, склом та іншими будівельними матеріалами. Це другий етап нашої відновлювальної роботи.

За оцінками приблизно 20-30% міста зруйновані. Не вистачає нам комунальної техніки. Усі автобуси, карети швидкої допомоги були або розстріляні, або вкрадені російськими окупантами. Уже кілька машин швидкої допомоги ми отримали і мінімально можемо надавати якусь медичну допомогу. До речі, до нас надходить багато ліків, ми їх приймаємо і намагаємося надавати медичну і

психологічну допомогу. Мешканцями, розуміючи, що в такому разі по них наші Збройні Сили не завдадуть удару.

Вони завдали збитків на мільярди. У місті знищена повністю вокзальна площа, залізничний вокзал сильно пошкоджений, у який вкладалися десятки мільйонів гривень ще в 2010 році. Наприклад, ми зробили нову бібліотеку, вона нам коштувала близько 400 тис. гривень, тепер — повністю знищена. Зруйнований ФАП у селі Станова, він був яскравий, європейський, близько 500 тис. грн коштував, його тепер немає. Лікарня, в яку ми вкладали чотири роки підряд по 20 млн грн(Рис.3.4), тепер потрощена вся. І цей список можна продовжувати.

Рисунок 3.4 Тростянецька міська лікарня

Промислові підприємства так само спалені. Наприклад, в нас працювала шоколадна і бісквітна фабрики. Там окупанти зберігали свої боєприпаси і обстрілювали Охтирку градами і мінометами. Підприємство зазнало значних втрат, а свого часу туди вклали до 10 млн доларів інвестицій. Тепер бісквітну фабрику доведеться відбудовувати фактично заново.[17]

3.4 Інвестиційний клімат Тростянецької ОТГ курс на відновлення

В Тростянецьку громаду за останні 15 років інвестовано 250 млн доларів США. Прямі іноземні інвестиції надійшли завдяки потужній щоденній роботі над їх залученням", - сказав посадовець Бова, який на посаді Тростянецького міського голови працює 17 років, поінформував, що за півтора десятиліття на території громади були збудовані два сучасні підприємства: на базі збанкрутілого цукрозаводу - шоколадна фабрика компанії "Монделіс Україна" (США) і ТОВ "Якобз" компанії Jacobs Douwe Egberts в Україні (Нідерланди) з пакування кави. Їм у місті створили всі умови для зниження собівартості виробництва, нарощування його обсягів, створення нових робочих місць.

Відтак на сьогодні продукція підприємств активно експортується, а в місцевий бюджет ідуть значні суми податків. Особливе значення має ПДФО, яке шоколадна фабрика сплачує за 1500 працівників, а кавова - за 300. Завдяки роботі цих підприємств Тростянець має найвищу в Сумській області середню заробітну плату. А працевлаштування в Тростянці знайшли жителі не тільки міста і найближчих сіл, а й сусідніх громад, яких на роботу звозять організовано

Загалом на тростянецьких підприємствах виробляється продукції на 8 млрд грн на рік. Це - колосальний обсяг для невеликої, на 29 тис. населення. Як заявив міський голова також про значні європейські (німецькі) інвестиції в будівництво першої в області сонячної електростанції загальною потужністю 25 МВт. Це 5 млн євро в першу чергу об'єкта, яка вже здається в експлуатацію, та 20 млн у заплановані другу й третю черги. [15]

Щоб налагодити і знайти івесторів потрібно створити умови для бізнесу – це головний посыл для наших інвесторів. Умови, інфраструктура і людський потенціал – це запорука того, що інвестор прийде на Сумщину. До війни вже були певні напрацювання. Зокрема, у сільськогосподарській та переробній галузях, сфері енергозберігаючих технологій, переробки сміття та ІТ-технологій. Зрозуміло на сьогодні ці напрацювання поки що і залишаються

на стадії планування, адже є більш важливіші питання і проблеми, які потребують фінансування.

Весь світ облетіли світлини з руйнованого м.Тростянець і тому є досить багато бажаючих закордонних компаній, гуманітарних штабів, організації допомогти. На мою думку потрібно відновити критичну інфраструктуру, роботу міської ради, поліції, лікарні, ЦНАПів, транспортне сполучення, відновлення малого бізнесу, адже основна частина була пошкоджена, зруйнована і розкрадена росіянами.

Щодо залучення івесторів, то почати переговори і перспективи відновлення тих підприємств які вже працювали в місті, це країни США, Нідерланди, Німеччина, щоб відновлювалось місто потрібно щоб працювала економіка. Треба залучати і запрошувати до міста представників іноземних країн і організацій, після побаченого ніхто не залишиться байдужим і в подальшому більше перспектив на плідну співпрацю.

Архітектурна студія TEN dsgn на волонтерських засадах створила проєкт залізничного вокзалу у місті Тростянець Сумської області, пошкодженого внаслідок бойових дій. Цей проєкт посів третє місце на конкурсі Re:Create UA щодо відбудови України. Орієнтовний обсяг фінансування проєкту 42млн. грн., сюди входить з/п працівникам, витрати на матеріали, енергоносії, комунальні послуги та ін.

Архітектори попрацювали над фасадом – додали вертикальні рейки, метал, урізноманітнили оздоблювальні матеріали. На покрівлі використали сучасний покрівельний матеріал та скло. Ландшафт навколо будівлі вокзалу наповнили зеленню та декоративним камінням. Вокзал побудували в 1982 році за індивідуальним проєктом, аналогів більше не існує. З боку міста вокзал нагадує українську хатинку. Відновлювати вокзал і вокзальну площу буде Укрзалізниця, заявив голова Сумської ОВА Дмитро Живицький. Він також повідомляв, що у квітні до Тростянця вже приїжджала група архітекторів і урбаністів, які розроблятимуть концепцію відновлення і розвитку центральної частини міста.(Рис.3.5).

Рисунок 3.5 Проект архітектурної студії TEN dsgn

Для прикладу компанія RE:Create UA презентувала ще одне бачення архітекторами майбутнього Тростянецького вокзалу(Рис3.6). Серед варіантів реконструкції був проект від грузинських архітекторів Вано Гвенцадзе та Ніни Авдалян.

Рисунок 3.6 Проект архітекторів Вано Гвенцадзе та Ніни Авдалян.

Цей проект має орієнтовану вартість 35млн. грн. і має шанс на втілення. Та вирішувати який саме буде майбутній вокзал мають не тільки влада, а самі мешканці.

На мою думку для будівництва вокзалу чи то лікарні, частину як мінімальний внесок, можуть внести чи почати будувати, відновлювати наші забудовники яких в обласному центрі достатньо (забудовники ООО Федорченко, «ТОВ»ВКП»NOTEX», ВАТ СумБуд та ін.). Також дуже активно співпрацює і вкладає керівник АТ »ТЕХГОЛОГІЯ» (виділили 0.5 млн. м.Охтирка на вікна житлового будинку) . Так як війна диктує свої правила, буде важко і довго відновлюватися наші міста і села. Але м. Тростянець до війни показав, що відкрий до інвестицій, пропозицій, нововведень, нових технологій, так як громада входила в топ 10 кращих громад України, тому не зважаючи на труднощі перспективи для залучення інвесторів високі.

ВИСНОВКИ

Україна тримає впевнений курс на побудову незалежної і суверенної, демократичної, правової держави, соціальної, становлення громадянського суспільства. Для досягнення поставленої мети необхідне комплексне вирішення політичних, ідеологічних, соціальних, правових, економічних питань і системне реформування всіх сфер суспільного життя.

Одним з важливих елементів життєдіяльності та розвитку держави і суспільства є місцеве самоврядування, а реалізація на практиці конституційних принципів місцевого самоврядування - вагомий крок до становлення і розбудови правової держави і громадянського суспільства.

Місцеве самоврядування — це визначене Конституцією та законами України право територіальної громади самостійно, під свою відповідальність, безпосередньо або через утворені громадою органи вирішувати питання місцевого значення. Принципи, система, компетенція та гарантії місцевого самоврядування визначні в Конституції та законах України.

З нормативного закріплення права на місцеве самоврядування в Україні майже одразу виникла необхідність відповідних реформ, для забезпечення його реалізації. На сьогоднішній день, все одно зустрічають випадки порушення права на місцеве самоврядування, зокрема, в столиці України, де політичні інтереси та прогалини в законодавстві дозволяють порушувати права киян щодо управління питаннями місцевого значення.

Конституція України визначає місцеве самоврядування як право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і

Законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

Прикладом успішного місцевого врядування показала нам Тростянецька ОТГ. Не зважаючи на пережитий жах і руйнацію громади, міський голова не

покладаючи рук працює на відновленням і покращенням умов в ОТГ. Очільники бласті ,Юрій Бова разом із головним архітектором області Володимиром Биковим, фахівцями з Києва та проєктними інститутами вже обговорили перші кроки робіт. Майстер-план відновлення Тростянця (Сумська обл.) базуватиметься на принципах стійкості та сталості, за якими розвиваються міжнародні спільноти, повідомила агентству "Інтерфакс-Україна" виконавчий директор іС consulenten в Україні Олена Рибак.

Раніше з посиланням на мера міста Юрія Бову повідомлялося про досягнуту з австрійською іС consulenten ZT GmbH домовленість щодо розробки про боно концепції відновлення Тростянця як безпечного, екологічного, комфортного міста. "Українським містам, зруйнованим російськими окупантами, потрібно закрити першочергові потреби: відновити критичні комунікації, налагодити постачання їжі та ліків, ремонтувати житло. Але думати про майбутнє теж потрібно вже зараз. Майстер-план для Тростянця, який ми створюватимемо в партнерстві з нашими австрійськими партнерами CES Clean Energy Solutions, враховуватиме всі ці важливі напрями. Але з ним ми підемо далі, адже хочемо, щоб Тростянець був містом, у яке хотілось би повертатися, в якому хотілося б народжувати та виховувати дітей", - сказала Рибак.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батанов О. Територіальна громада – первинний суб’єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки / О. Батанов // Вісник ЦВК. – 2008. – № 2 (12). – С. 52-57.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 року № 280/97 ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 24. – С.170.
3. Голікова Т. Інституціоналізація української територіальної громади як носія корпоративних інтересів / Т. Голікова // Економіка України. – 2002. – № 12. – С. 43-50.
4. Березин А. И. Институты публичной власти в национальной государственной традиции: Автореф. дис. канд. юрид. наук / А. И. Березин. – ДНУ, 2006. – 20 с.
5. Кравченко Т. А. Значення та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування в Україні: функціональний підхід / Т. А. Кравченко // Теорія та практика державного управління. – 2015.
6. М. В. Ковалів/ В. О. Іваха Правовий статус органів місцевого самоврядування: Львівський державний університет: Доповідь 2015р. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/may/2095/vnulpurn201582410.pdf>
7. Солових В.П. Моделі територіальної організації влади / В.П. Солових, Є. М. Солових // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / [Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін.]. - Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011.
8. В.В. Наконечний : Стаття: Держава і право 2019р. Режим доступу URL: https://otherreferats.allbest.ru/law/01127607_0.html
9. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія / Відп. Ред. М.О. Баймуратов. – К.: Видавництво „Юридична думка”, 2010. – 656 с.
10. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні : підруч. / [авт.-упоряд. : О. В. Батанов, Н. М. Батанова, В. М. Вакуленко та ін.] ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2010. – 368 с.

- 11.** Г. Дзяна, Р.Дзяний Ефективність державного управління. Збірник наукових праць-2014р. : Електронний ресурс. Режим доступу URL:www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/efdu_2014_39_46.pdf
- 12.** Крусян А.Р. Конституційне право України : навч.-метод. посіб. / А. Р. Крусян ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Каф. конституц. права. - Одеса : Фенікс, 2015
- 13.** Бабенко К.Ю./Стаття. /Юридична бібліотека [Електронний ресурс]: Режим доступу URL:<https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/417-rozvitok-konstitutsionalizmu-yak-element-suchasnoji-pravovoji-kulturi-v-ukrajini.html>
- 14.** Загальні засади місцевого самоврядування в Україні : підруч. / [авт.-упоряд. : О. В. Батанов, Н. М. Батанова, В. М. Вакуленко та ін.] ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2010..
- 15.** Офіційний сайт Тростянецької громади/Режим доступу/URL: https://trostyanets-miskrada.gov.ua/viewpage.php?page_id=9
- 16.** Веб-сайт :Стаття 19жовтня 2020р.: Курс на сталий розвиток: як Тростянецька ОТГ очолила рейтинг найуспішніших громад в Україні.Режим доступу/URL:<https://www.undp.org/uk/ukraine/news/>
- 17.** Веб-сайт. Українське радіо. Стаття: /Електронний ресурс/ Режим доступу: URL: www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=98559
- 18.** Мультимедійна платформа іномовлення України УКРІНФО;Регіони; Стаття 29.07.2021р.: Режим доступу: URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3289090-na-sumsini-trostanetska-gromada-z-alucila-250-miljoniv-investicij.html>
- 19.** Національна академія внутрішніх справ : Кафедра конституційного права та прав людини :Мультимедійний навчальний посібник: Режим доступу: URL https://arm.naiu.kiev.ua/books/konst_pu/rozdil/rozdil13.html